

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Ахмедової Олени Олегівни

на тему: «Державна політика забезпечення безпеки туристичної галузі»,
подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у
Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового
ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 –
механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Актуальність теми дослідження обумовлена тією обставиною, що туризм є складним багатогалузевим комплексом, що забезпечує рішення найважливіших державно-управлінських, економічних і соціальних завдань як в масштабі країни, так і в окремих регіонах та територіях. Реформування сучасної економіки в Україні посилило інтерес до форм і методів туристичного обслуговування населення, використовуваних в практиці світових економічних процесів. Зростання негативних наслідків військової агресії з боку РФ та конкуренція і комерціалізація туристичної діяльності привели до необхідності публічного регулювання туристичного бізнесу, та формування державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі в Україні. Нерідко туризм опинявся в різних країнах тим важелем, використання якого дозволяло оздоровити усю національну економіку країни. У багатьох країнах туризм грає значну роль у формуванні валового внутрішнього продукту, створенні додаткових робочих місць, забезпеченні зайнятості населення і активізації зовнішньоторговельного балансу. Туризм робить величезний вплив на такі ключові галузі економіки як транспорт і зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів загального споживання і інші, тобто виступає своєрідним каталізатором соціально-економічного розвитку. Туризм став одним з найприбутковіших видів бізнесу у світі. За даними Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО), він використовує приблизно 7% світового капіталу, з ним пов'язано кожне 16-е робоче місце, на нього доводиться 11% світових споживчих витрат і він дає 5% усіх податкових надходжень. Ці цифри характеризують прямий економічний ефект функціонування індустрії туризму. Розвинений туризм називають одним з

головних економічних феноменів сьогодення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота є частиною наукового дослідження питань формування та реалізації публічного управління в соціально-економічній сфері, виконаного безпосередньо авторкою і за її участі в межах науково-дослідної роботи Національного університету цивільного захисту України за такою темою: «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). У межах цієї теми дисертантка визначила підходи до підвищення результативності механізмів державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі в Україні.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачкою наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення теорії державного управління, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених із питань державного регулювання туристичної сфери України.

Авторкою використано низку наукових методів, зокрема: соціологічний метод, що застосовувався для більш точного виміру й оцінювання процесів формування та взаємного впливу державної політики на забезпечення безпеки у туристичній галузі України; гіпотетико-дедуктивний метод, який став необхідним моментом формування методології дисертаційного дослідження і дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження.

Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливість висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта; структурно-функціональний аналіз – виділення елементів системи державної політики у забезпеченні безпеки в туристичній галузі України; діалектичний підхід і системний метод, на основі яких в загальному механізмі впровадження державної політики у туристичній сфері, обґрунтовано та розкрито сутнісні особливості, які впливають на процес модернізації зазначеної галузі; ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів і механізмів державної політики у сфері забезпечення безпеки в туристичній галузі; статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта; прогностичний метод – визначено більш віддалені перспективи його розвитку; теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль механізмів державної політики забезпечення безпеки в туристичній галузі України, уточнити її функції, оцінити результати управлінського впливу.

Ознайомившись з дисертацією, зазначимо, що робота відрізняється змістовністю, логічною побудовою викладенням матеріалу, комплексним розкриттям досліджуваної проблеми.

Перейдемо до змісту дисертаційної роботи.

Після вступу, який написано в повній відповідності до вимог МОН України, дисертантка перший розділ «*Теоретичні засади формування державної політики*» присвятила дослідженню складових безпеки туристичної галузі як об'єкта державної політики, характеристиці ризиків та загроз безпекової складової туристичної галузі, визначенню факторів формування державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі.

У другому розділі – «*Методологія дослідження державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі*»- систематизовано методологічну парадигму державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі,

окреслено механізми державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі, та надано їхню змістовно-методологічну характеристику, виокреслено вплив зарубіжної практики формування механізмів державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі.

Обґрунтовано методологічну парадигму державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі із застосуванням організаційно-структурного, організаційно-функціонального, інституційного та системного підходів. З їх допомогою визначено, що «механізми державної політики (управління, регулювання) у туристичній галузі» є складовою механізмів державного управління.

У третьому розділі – «Аналіз стану розвитку туризму та результативність державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі в Україні» – здійснено аналіз сучасного стану розвитку туристичної галузі як об'єкту державної політики, проведено оцінку результативності державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі, визначено проблеми та суперечності державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі

З'ясовано, що багато з гарантованих Конституцією України прав громадян тією чи іншою мірою або забезпечуються туристичною галуззю України (відпочинок, свобода пересування, зайнятість), або є необхідними передумовами її належного функціонування (безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище). Окрім того, галузь туризму є висококонкурентною, адже має конкурентні переваги через відносно невеликі інвестиції, швидку окупність, наявність висококваліфікованих трудових ресурсів і забезпечує створення робочих місць з високим рівнем доданої вартості, в т. ч. для незахищених верств населення, жінок і молоді, стимулює розвиток малого та середнього бізнесу у різних галузях економіки.

У четвертому розділі – «Удосконалення державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі» – окреслено напрями розвитку конкурентоспроможності для забезпечення безпеки туристичної галузі, обґрунтовано шляхи маркетингового планування при формуванні державної

політики забезпечення безпеки туристичної галузі, здійснено заходи з удосконалення правового механізму державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі

Логічно дисертацію завершує заключний п'ятий розділ «*Стратегія розвитку державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі*» – в якому сформовано парадигму стратегічних напрямів державної політики розвитку туристичної галузі, обґрунтовано методологічні підходи до формування державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі, розкрито інноваційні аспекти вдосконалення механізму формування державної туристичної політики. Встановлено, що індустрія туризму – це великий самостійний комплекс господарства, що складається з групи галузей і підприємств, функції яких полягають в задоволенні різноманітного попиту на різні види відпочинку і розваг у вільний час. Індустрія туризму робить послуги, які затребуються туристами. Саме індустріальний характер туризму робить туристичні організації ефективними для національної економіки.

Розділи власних досліджень адекватно розкривають поставлені задачі містять посилання на власні публікації.

Таким чином у дослідженні запропоновано розв'язання актуальної наукової проблеми, що полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні й розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі в Україні.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та рефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 37 наукових працях, зокрема, в 1 одноосібній монографії, 9 – статтях у виданнях які включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, 12 – статтях

у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, а також 15 тезах матеріалів науково-практичних конференцій.

Тематика наукових праць в повній мірі відображає всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації

Зміст дисертації повністю корелюється з темою, та повністю розкриває її. Дисертація й реферат оформлені відповідно до чинних вимог. Зміст реферату ідентичний основним положенням дисертації.

Робота написана науковим стилем, її оформлення відповідає існуючим стандартам, у тексті роботи зроблені необхідні посилання на цитовані джерела. Реферат дисертаційної роботи повною мірою розкриває зміст проведеного дослідження і не містить інформації, відсутньої в дисертації. Структура дисертації повністю узгоджується з її новизною, метою і завданням дослідження, наукові положення викладені достатньо логічно і конкретно, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах власних авторських досліджень.

В цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймаються.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Полягає в тому, що теоретичні та методологічні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних рекомендацій і пропозицій, які можуть використовуватись у науково-дослідній діяльності – як підґрунтя для подальшої розробки концептуальних засад розвитку туристичної галузі в Україні та її безпекової складової; у процесі формування управлінських засад туристичною індустрією – як основа для вдосконалення державної політики України в галузі туризму та курортів; у процесі розробки нормативно-правового інструментарію – під час формування понятійно-категоріального апарату державної політики у галузі забезпечення безпеки туристичної галузі.

Теоретичні та практичні напрацювання в дисертаційному дослідженні знайшли своє відображення в роботі ОКЗ «Харківський організаційно-методичний центр туризму» Департаменту туризму Харківської обласної військової адміністрації (довідка про впровадження № 125-1/01-23 від 28.08.2023 р), де зазначають, що, визначені авторкою механізми державної політики у сфері забезпечення безпеки туристичної галузі України представляють теоретичний та практичний інтерес для подальшого вдосконалення роботи центру.

Запропонована комплексна система інноваційних аспектів вдосконалення механізмів формування державної туристичної політики вважається перспективною для використання в роботі Управління туризму і промоцій Київської міської державної адміністрації (довідка про впровадження № 065-647 від 05.09.2023 р.)

Авторські пропозиції щодо визначення напрямів удосконалення механізмів державної політики у сфері забезпечення безпеки туристичної галузі враховані Департаментом міжнародного співробітництва Виконавчого комітету Харківської міської ради (довідка про впровадження № 423/01-01-26 від 04.09.2023 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

1. В дисертації досить докладно аналізуються зарубіжні підходи до формування та реалізації механізмів міжнародного співробітництва у галузі туризму, але не зрозуміло які переваги зарубіжного законодавства треба перейняти для реалізації в Україні.

2. В тексті дисертаційного дослідження не достатньо приділено уваги аналізу основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з проблеми розвитку державної політики у сфері туризму з використанням вітчизняних і іноземних джерел, переважно за останній період.

3. В четвертому розділі дисертаційної роботи авторка доволі часто застосовує категорію «механізм підвищення конкурентоспроможності для

забезпечення безпеки туристичної галузі», але не дає докладного визначення цьому поняттю.

4. Більш детального розгляду та аналізу потребують існуючі методичні засади застосування інноваційних підходів формування державної політики забезпечення безпеки туристичної галузі, авторка розглядає їх лише теоретично, без аналізу практичних наробок (п.п. 5.2, стор. 292-308).

5. Залишилися не розкритими в рефераті дисертаційного дослідження пропозиції авторки стосовно впровадження сучасних заходів розвитку туристичної галузі.

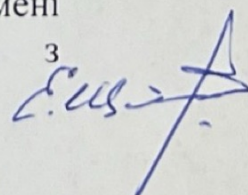
Однак висловлені зауваження не знижують наукової цінності та практичного значення дисертаційної роботи і не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Ахмедової Олени Олегівни на темку: «Державна політика забезпечення безпеки туристичної галузі», відповідає вимогам МОН України, постанові Кабінету міністрів України «Про порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» від 17 листопада 2021 р. № 1197 а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

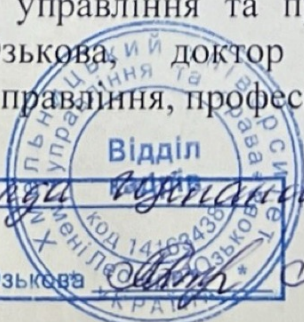
Офіційний опонент:

завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор наук з державного управління, професор

Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Підпис *Едуарда Щепанського*
ЗАСВІДЧУЮ:
Нач. ВК ХУУП
імені Леоніда Юзькова

Світлана Васюга